

ACC. N.R. M. 13054: 1-9.

Landskap: Skåne Upptecknare: Herрман Nilsson, Hasselholm
Härad: v. Göinge Berättare: " "
Socken: Stoby, m. fl. Berättarens yrke: f. d. järnvägsbj. man
Uppteckningsår: 1953 Född år 1877 i Skåne län

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Allmogens sitmöbler. s. 1-9.
(teckn. a° sid. 8-9.)

Lm F 94.

Lu F. 94.

Allmogens Sittmöbler.Bänkar

Jag har själv både sett och varit mycket i en gammal bondgård med syagästuga där var ett stort daglig stuga benämnd "huvudstugan" öppet och intill köket, var ett mindre rum kallad "lilla stugan" och intill den var ett rum "herbergsstuga" eller "östre hus" där var sängställe, och belades också det var en större fastspikad trärista till förvaring av kläder, och större liknande trärista till förvaring av säd-sädesörp för saggästugorna, hade ingen vindspåls, för där var murad med tegel och längskabin över stugan det s.k. "lysed" andra sidan stugan var ett rum där var också ett sängställe, och detta rum var näst till förvaring av mat där hängde stora rökad fläsksidor, där var bara ett fönster mot gårdssidan, utvändigt över fönstret var "bess" S. formigt järn fast med krokar som var fästa på innersidan, det var ett kinder mot interiörstjuvar! Som öppnades mycket på 1800 talets början och ut i medlet.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUNDLu F. 94
1

I folkstugan var möbleringen enkel, när man kom in i köket, och under långbjälken, som gick tvärs över stugan, på denna bjälke var plats för tygga tassstolar i stugan var den exemplariska bänken, som var entré för vandringsfolk, och tiggare och där fick de tillsetta sin mat, vid bordet var endast för husets folk, eller en gäst till huset blev bjuden fram till kuskfädern, vandringsfolk fingo vinstertid när det var kallt, ligga över ugnsmuren, ibland det stora matbordet var mot väggen utmed den väggfast bänk, och i hörnen var ett värdskap (börmskap) på spånst, ömma, milt parti, stod den vörnadsvärda Carl den fjortonde Johans flaska rymande halvstap, och på samma plats stod ljussenen, på en hylla över denna med skåp dörrar, var andakt böcker, psalmböcker, smälti postilla, och "Kristensrosa", Den stora flaska den III Bibel, eller den Gustavianiska från 1700-talet, men bibeln var medhård i en av hörnorna in till börmskapet, var lass och mass plats vid bordet ändan, vid väggen vid den andra ändan av bordet stod husets ledande tidvisare den låga jungfruafodralet till den inrevarande Dale klockan i vit målad färg: vid motsvarande mot gårdsidan stod en säng, och i lilla stuan som var ett litet rum med en säng, detta rum var

Ett litet utrumme där stod en säng s.k. utlösarsäng, julatt för två sänggämare, och ett naturmidsbord, placerad vid fönstret mot havet, en stol med ryggstöd, och en tre benig stol så kallad "trefötting" i rummet var en inmurad kakelugn som eldades i köket. Denna möblering var från 1891. - 1892. Sattes gården, och då flyttade folket som ägt gården. En nybyggd bostadshus med 4 rum och kök och förestuga, rummen hade de möblerat med nya möbler men tillverkad av allmoges snickare hade tillverkad en charfonier, övre delen var 25 stycken socialidor, och i mitten var ett lösnack, undre delen var tre lådor över varandra, detta skåp hade med material och arbeten kostat 25 kr. Tillverkad i början på 1890-talet, snickaren hade tillverkad det i sin hemby Triggarsjö, Farsstors socken ett par gamla stolar med höga ryggstöd, utsirningar, svängda benen, med utskurna bänor, det var det enda av de gamla möblerna från den gamla gården.

Pallar Tillverkades av olika utseende, de äldste typerna var enkla, en avlång bräda en $\frac{1}{2}$ m lång 30 cm bred 8 cm från brädändan, och 10 cm från brädans ytterkant, var bossade smett utåt på

genom brädan, i de hälen sattes tillsturna rundade träben, fyra sådana ben var en färdig padd, benens höjd var 25 cm, de var alltså trasa stöd till benen vid arbetets metoder såsom vid härföring av ull, m.m. Sedan kunde en snickare med verktyg tillverka fina paddar, till och med brud och bruknings paddar, men de voro klädda med möbelpapp, de paddar som nyttjades i vardags lag på paddens översida i mitten utstusades ett elipsformigt hål att sätta ned handen, när de skulle förflyttas padden. De tre bästa paddarna var de första sitt stället, mjölkpaddan var en träbort med låga ben i passande höjdläge när den mjölkande kunde komma i välbestämd läge till den mjölkande feon. Här var även paddar till kristor, att sätta kristorne på så att de stodo ett stycke från golvet, bevara kristorne för dubt, de kallades krisepadda, de voro en 1/2 m höga. De hade en stor betydelse i gånge tid, där lades kläderna kvinnornas sitteschalletterna m.m. i krise laderpanna som de befintliga läderna i kristorne kallades och där förvarades brev, och i synnerhet Ameriska breven sedan de började komma från släktningar i landet i väster. Och i kristorne bland kläderna lades i papper matostgremar, att freda sig för mal, eller kamferi.

Bänkar: för man inte förestamma de bänkar som kunde vara placerade i rader framför stugfönstret, inom en stängselformad skydd, de bänkarna kunde vara fulksatta med tognformiga kalmhyddor, där tessen lats innevarare, de flitigaste innebyggarna fanns! det var bisomkåttan, och den inbiagnade området var också gårdens "urta have", där fanns lavender, isop, salvia och tusenryttor. Som framväxt, benen av bänkarna stod i formade lerstrålar, som voro fulla med vatten, för att myror skulle ej sprida innebyggarna i sina kalmhyddor, nu äro dessa bostäder borta, och innevararna bos i trähus, bhus av trä!

En inornhus möbel som jag såg i en barnsike bondfamilj för några tiotal år tillbaka, det var en gånstol i en bondstuga, var god plats tillägen, stolen var i en två meters längd, fyra ben, två i var ändra och i stolens längd var en inflänsad lats i innerkanten, och där var en inpassad bräda med hål i så stort så ett barn kunde stickas ned i, och så hängde de med armar i ovanläge, och så efter lite övning så kunde de gå fram och tillbaka, det var en god inrättning att lära sig att gå

I gömgebyggen var stora skogarna, och innan järnvägarna hade
börjat att byggas, när Södra Stambanan var färdig byggd på 1860,
då börjades skogarna sluga i värde från norra delen av gömge byggen.
Säson från Bjärnum, Norra Åkarp, och Tillsjö trakten förde sina
skogsalster säson bräder, timmer och ved till Hålsjöholm & v. v.
men för längre tid tillbaka hade gömgen varit uppfinningsrika,
trakten var rik på vattendrag, och där var uppsatta sågverk vid
de lilla vattenfallen, där sågade de bräder och gagns virke, och
tillverkade möbler, skåp, pelistaler-skåp med klädhängare, i och en
låda till utdragning ovan- och nedan! soffor och sängar m.m. som
de sålde på marknader, dessa möbler benämnde de marknads möbler
de såkrades av de bättre sittuserade som sekunda på 1900 talet början
kunde de föga en soffa med lock för 15 kr ett klädskåp målat,
20 kr, på 1880 talet från pinnstolarna i bruk: här järnvägen
Hålsjöholm. Tillsjö 1890 var färdig byggd börjades vid Bjärnum och
Tillsjö utvecklas bebyggas, och där började handverkarna säson
möbelsnickeri förfärdiga möbler med mera moderna fasoner
6 så blev där större verkstäder, och sågverk vid Samhället.

ACC. N:R M. 13054:7.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

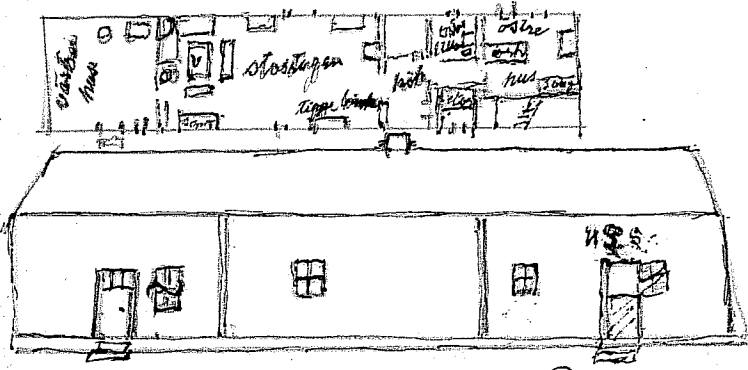
7

utvecklades, möbterna kom ut i marknaden och blevo efterfrågade,
och så blev der större verkstäder och aktiebolag det blev möbelfabriker,
och är en äfvels fabriker nu och Bjärnums möbterna har kunde
världen smält. Flätade ländstolar med ryggstöd och armstöd,
och stoppad sittolyna, och en stoppad störr i ryggstödet desse stolar
voro flätade av pilskott, och så flätades möbler av sjögräs såsom
servesingsbord och stolar: Fällstolar, av fyra svarvade
ben, de voro förstagda på mitten genomboade, och insatta
naglar, så de kunde fällas tillsammans, och på dem båda
ändarna var en tvärslä, och där var med möbelstift fäst
ett grövre möbeltyg, när det spändes ut, och andra ändan sattes
ett marcken på de en sittstol, den första av nämnda sittstol jag
såg var 1888 jag såg en man vid ett läsemöte, i Fjärtores park,
han tog upp en sådan fällstol och satte sig i, Sedan på 1890
talet kom sängstolar ut i marknaden ihopslagna var de en länd-
stol med ryggstöd, men sedan kunde den läggas ned och dragas
ut, så det blev en bekväm sängstol

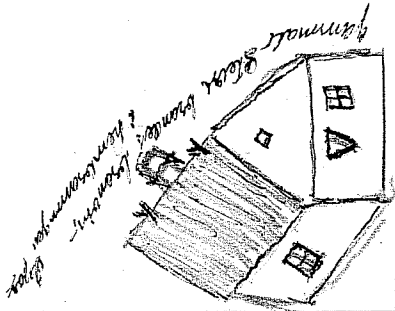
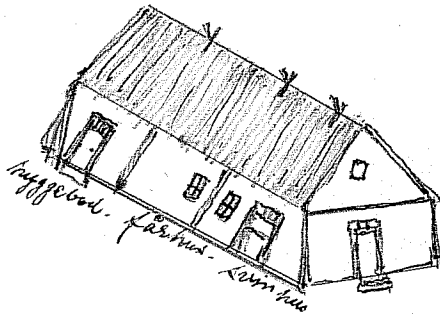
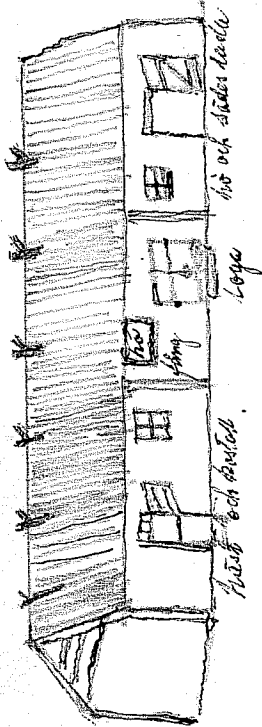
7

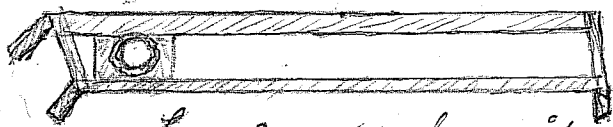

M. 13054:8.

Den gamla Lekparegården i Pärup i Hälsjö-
 byggnadsstuga byggd på 1890-talet. Söcken
 byggnaden är till inna

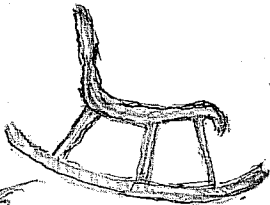

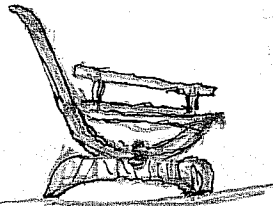
En gungstol för småbarn

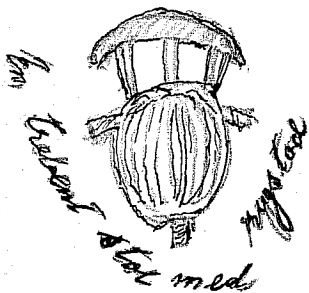
En pall

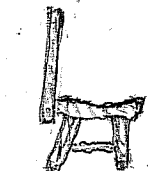
En gungstol

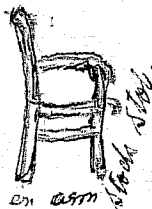
Amerikanska gungstol

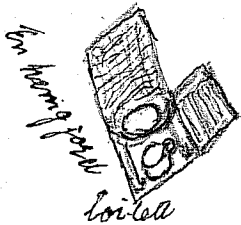
En trästol med
ryggstöd

2 st hemgjord trästolar

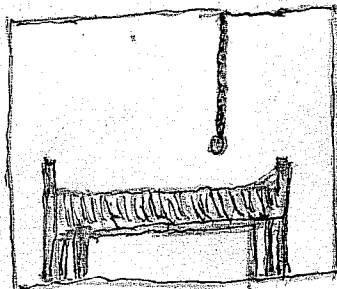
En arm
stol

En hemgjord
stol

En hemgjord
stol av en
stäm

Säng med överhängande drag fjäder
för gift bultna.

M. 13054:9.